

RECEȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2022

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2022

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL 2022

privind implementarea proiectului din cadrul Programului de Stat (2020–2023)

”Concepția integrată a sportului național: buna guvernanță, protejarea minorilor, combaterea
dopajului și a corupției” cu cifrul nr. 20.800009.0807.40

Prioritatea Strategică **Provocări societale**

Rectorul USEFS

Manolachi Veaceslav

Consiliul științific

Budevici-Puiu Liliana

Conducătorul proiectului

Budevici-Puiu Liliana

Chișinău 2022

1. Scopul etapei anuale conform proiectului depus la concurs

Organizarea și realizarea activităților planificate pentru atingerea obiectivelor acestei etape în vederea elaborării și formulării propunerilor de implementare a *Concepției integrate a sportului la nivel național* centrată pe asigurarea bunei guvernanțe, a protejării minorilor, a combaterii fenomenelor de dopaj și corupție.

2. Obiectivele etapei anuale

1. Stabilirea activităților și a responsabilităților fiecărui membru al echipei de proiect.
2. Analiza cadrului legal privind protecția minorilor și de contracarare a traficului ilicit al acestora, al prevenirii încălcărilor drepturilor copiilor și tinerilor prin desfășurarea unor programe sportive
3. Analiza fenomenului de prevenire a corupției în activitățile sportive
4. Cercetarea și analiza fenomenului de dopaj în sport (măsuri de contracarare a fenomenului)
5. Publicarea monografiilor și a articolelor științifice.
6. Diseminarea și valorificarea rezultatelor științifice.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei anuale (obligatoriu)

1. Elaborarea planului de activități pentru etapa de realizare a proiectului și monitorizarea îndeplinirii acestora în termenul stabilit
2. Colectarea și interpretarea datelor/informațiilor cu privire la cadrul legal privind protecția minorilor și de contracarare a traficului ilicit al acestora, al prevenirii încălcărilor drepturilor copiilor și tinerilor prin desfășurarea unor programe sportive
3. Colaborarea cu Agenția Națională Antidoping și cu Federațiile Naționale pe diferite probe de sport în vederea informării cu referire la prevenirea fenomenelor de dopaj și corupție în sport
4. Elaborarea monografiilor și articolelor științifice
5. Valorificarea cercetărilor științifice și aplicarea rezultatelor în procesul instructiv-educativ de la programele de studii autorizate/acreditate ale Universității de Stat de Educație Fizică și Sport

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei anuale (obligatoriu)

1. Elaborarea planului de acțiuni și activități cu indicarea termenelor de realizare și a persoanelor responsabile.
2. Aprobarea și monitorizarea planului de activități pentru etapa de realizare a proiectului la ședința laboratorului științific a universității.
3. Elaborarea și aplicarea chestionarelor sociologice diferitelor categorii de resurse umane angajate în domeniul culturii fizice și sportului, inclusiv cel educațional cu privire la problematica abordată în Cercetare
4. Acumularea datelor sociologice și experimentale. Interpretarea și validarea acestora.

5. Diseminarea rezultatelor cercetării în cadrul evenimentelor și manifestărilor științifice.
6. Publicarea rezultatelor științifice în Materialele Conferințelor naționale/internaționale, în revistele științifice de profil din țară și străinătate.

5. Rezultatele obținute (descriere narativă 3-5 pagini)

Activitatea de cercetare - inovare în cadrul proiectului „Concepția integrată a sportului național: buna guvernare, protejarea minorilor, combaterea dopajului și a corupției“ cu cifrul nr. 20.80009.0807.40 s-a planificat și realizat integral în această etapă anuală. Cu referire la *Analiza cadrului legal privind protecția minorilor și de contracarare a traficului ilicit al acestora, al prevenirii încălcărilor drepturilor copiilor și tinerilor prin desfășurarea unor programe sportive*, menționăm că au fost efectuate cercetări în acest sens și care s-au finalizat cu publicarea a două studii analitice: “Analytical study on measures for the protection of minors during sports competitions”, autori Liliana Budevici-Puiu, Veaceslav Manolachi (articol ce va fi prezentat la Congresul Internațional “3rd World Lumen Congress on Multidimensional Education” în perioada 22-26 Noiembrie 2022, <https://youtu.be/aIw3Tn03ozU>), precum și studiul cu genericul “Protecția minorilor și combaterea violenței în timpul evenimentelor sportive” autori – Liliana Budevici-Puiu Berzoi Ruslan (vicepreședinte – Federația Moldovenească de Fotbal), articol ce se află în curs de publicare sub egida Editurii Valinex, Chișinău. Potrivit analizei efectuate în această direcție am stabilit că *măsurile de prevenire și protejare a minorilor în cadrul competițiilor sportive* se pot defini și conceptualiza prin fundamentarea și raportarea lor la un sistem de competențe profesionale de tip comunicativ și normativ, la o bază de modalități de receptare a indicatorilor, semnelor ce pot atenționa/informa adulții despre existența unor fapte (abuz, violență, neglijare) deja consumate sau în faza de a se produce asupra minorilor, și care le-ar da posibilitatea de a acționa în consecință. Aceste măsuri pot lua forma unor *scenarii ameliorative pentru prevenire, protejare și oferire de suport*, a căror eficiență este certificată de: argumentarea lor științifică și practică din perspectiva competențelor comunicative și normative a profesorilor, antrenorilor, managerilor sportivi etc.; stabilirea cadrului metodologic și de referințe necesar receptării măsurilor la nivel instituțional și a aplicării lor după caz; fiabilitatea măsurilor aprobate și aplicate la nivel de organizație sportivă, a scenariilor didactice și de antrenament ameliorative pentru acțiuni de protecție, protejare și oferire de suport în această direcție. Politica de protecție a copiilor în sport trebuie să le garanteze dreptul de a practica sportul în condiții de securitate eficientă, liber de orice acte de violență (fizică, psihologică, sexuală sau neglijare). Domeniul de aplicare al acestei politici se reflectă asupra tuturor celor implicați în activități sportive, de la organizatori, profesori, antrenori, până la entitățile sportive și a celor afiliate lor, a căror misiune de bază trebuie să cuprindă și elemente de prevenire a violenței asupra copiilor. Managerii sportivi sunt responsabili pentru aprobarea/implementarea la nivelul entității sportive a unei culturi reprezentative a eticii profesionale corespunzătoare domeniului în care activează, precum și a măsurilor concrete de prevenire, protejare și oferire de suport minorilor, în calitate de beneficiari ai serviciilor sportive. Stimularea dezvoltării mecanismelor instituționale și procedurale în această direcție, de asigurare, control și prevenire trebuie să constituie priorități esențiale ale managerilor. Astfel, am realizat un șir de constatări la nivelul entităților sportive din țară (cluburi sportive, școli și federații sportive, licee cu profil sportiv) și din România și am obținut date cu referire la existența unor politici de prevenire, protecție și acordare de suport necesar minorilor în cadrul competițiilor sportive, respectiv peste 50% dintre cei chestionați au dat răspunsuri afirmative.

Plecând de la această situație de fapt, putem afirma că se impune ca toate organizațiile care își propun prin obiectul lor de activitate să lucreze cu copii și tineri, ar fi de dorit să elaboreze și să implementeze la nivel instituțional, politica de protecție a acestora. Această prerogativă este necesară, întrucât ajută la crearea unui mediu sigur și pozitiv pentru copii și reflectă faptul, că organizația își asumă în serios responsabilitatea de a proteja copiii. Dintre problematicile cheie ale *elaborării* acestei politici de către instituțiile sportive, le remarcăm pe următoarele: descrierea prejudiciului și stabilirea formelor sale în contextul faptelor de abuz, violență și neglijare asupra minorilor, participanți la activități sportive; angajamentul organizației sportive reflectat în acțiuni concrete ale acesteia pentru a asigura protejarea copiilor, participanți la competiții sportive; concretizarea drepturilor copiilor prin participarea lor la evenimentele sportive și aducerea lor cunoștință prin diferite mijloace de comunicare; precizarea egalității drepturilor pentru toți copiii implicați în aceste activități; politica trebuie să fie semnată și asumată de conducerea instituției sportive; ar fi de dorit ca toți angajații, voluntarii, persoanele implicate în aceste activități sportive să adere la prevederile politicii instituționale în domeniul de referință.

În ceea ce privește implementarea politicii de protecție a minorilor în timpul competițiilor sportive, de către entități, putem menționa faptul că majoritatea organizațiilor (peste 70%) dispun de proceduri specifice care stabilesc concret procesele necesare în această direcție, fiind determinate instrucțiunile de a acționa și proceda, pas cu pas în diferite situații. Procedurile descriu rolurile, responsabilitățile și canalele de comunicare, inclusiv și condițiile de funcționare eficientă a sistemului de receptare și gestionare a plângerilor sau întrebărilor parvenite de la copiii/părinți/tutori, astfel încât să se acorde suportul adecvat tuturilor victimelor violenței, abuzului sau neglijării săvârșit din partea vreunei persoane, după caz. De asemenea, entitățile monitorizate și implicate în cercetare au elaborat și implementat proceduri, chiar pe sistemele deja existente, iar fiecare adult a putut să înțeleagă rolul său în protecția și protejarea minorilor, în raport cu sistemele și legislația națională în vigoare. Mai mult, pentru ca protecția să fie eficientă, procedurile implementate trebuie să inspire încredere copiilor. În acest context, putem remarca faptul că, procedurile de sistem contribuie la respectarea măsurilor formulate și implementate la nivel instituțional și să fie respectat cadrul legal în vigoare referitor la problematica abordată în cercetare. Un alt aspect important ce trebuie monitorizat de organizațiile sportive îl constituie și minimizarea riscurilor pentru copii ce pot apărea în cazul desfășurării activităților sportive în medii mai puțin sigure pentru aceștia sau în cazurile când li se solicită să participe la activități inadecvate pentru vârsta lor (de exemplu pregătirea excesivă și respectarea unor cerințe nerealiste). Aceste riscuri pot fi minimizate prin: utilizarea măsurilor de protecție, a mijloacelor de transport adecvate și conduse de personal calificat (cu experiență), prin folosirea unităților de cazare și spații corespunzătoare, ce le pot asigura condițiile pentru participarea la competițiile sportive și care nu le pot periclita viața, sănătatea, personalitatea sau stima de sine. În consecință, organizațiile sportive trebuie să identifice riscurile la care sunt expuși minorii, să le evalueze și să ofere oportunități de formare personalului și voluntarilor în scopul recunoașterii riscurilor suplimentare cu care se pot confrunta unii copii din cauza rasei, sexului, vârstei, religiei și dizabilității. Regulile de conduită care stabilesc standarde acceptabile de comportament în vederea minimizării riscurilor pentru minori, încurajează practicile pozitive existente și pot genera altele, mai sustenabile. Mai mult decât atât, în cadrul competițiilor și probelor sportive pentru minori, trebuie să prevaleze fair play-ul, toleranța și să existe o atmosferă sigură, de susținere și încurajare a acestora, iar standardele de conduită să stabilească un model acceptabil pentru toți participanții.

În ceea ce privește îndeplinirea obiectivului de proiect cu privire la cercetarea și analiza fenomenelor de dopaj și corupție în sport, putem menționa că instituțiile responsabile la nivel național în speță, Agenția Națională Antidoping în colaborare cu diferite entități sportive, sportivi și instituții academice a realizat variate acțiuni de eradicare a fenomenului de dopaj materializate în: organizarea seminarelor informative al căror program de instruire a avut în conținutul dezbaterilor, subiecte după cum urmează: date și repere din ghidul sportivului AMAD (Agenția Mondială Antidoping); Codul antidoping; Lista substanțelor și metodelor interzise; localizarea sportivului; testarea sau Controlul Doping; etapele Controlului Doping; sancțiunile pentru încălcarea reglementărilor antidoping. În acest context, evidențiem și armonizarea cadrului juridic național al Republicii Moldova în corespundere cu cerințele Codului Mondial Antidoping 2021 și Standardele Internaționale (elaborarea unui nou Proiect de lege privind prevenirea și combaterea dopajului în sport din punct de vedere a conformității cu rigorile internaționale). Guvernul a aprobat proiectul de lege care prevede revizuirea și îmbunătățirea mecanismului de funcționare a Agenției Naționale AntiDoping (ANAD), prin instituirea unor componente noi necesare în prevenirea și combaterea dopajului în sport la nivel național. Documentul urmărește și instituirea Comisiei de Apel în cadrul Cancelariei de Stat cu scopul de a examina și soluționa deciziile ANAD sau ale Comisiei de audiere. Acest lucru va permite ca dosarele sportivilor și ale personalului asistent al sportivilor, suspectați în încălcarea reglementărilor antidoping, să fie examinate și soluționate pentru prima dată în Republica Moldova. Inclusiv, este reglementat procesul prin care se va elimina, reduce sau îngheța perioada de suspendare a sportivilor. Acest proiect de lege vine să ajusteze cadrul normativ național în domeniul prevenirii și combaterii dopajului în sport la prevederile noului Cod Mondial Anti-Doping, intrat în vigoare anul trecut. Considerăm că schimbările sunt absolut necesare pentru pregătirea echipelor naționale pentru Campionatele Mondiale și Europene, Jocurile Europene Cracovia-Malopolska 2023 și Jocurile Olimpice de la Paris, din 2024. În cazul nealinierii legislației naționale anti-doping la standardele noului Cod, sportivii din țara noastră nu vor putea evolua la competițiile internaționale sub steagul Republicii Moldova. Cu ocazia Zilei Sportului Curat, au fost organizate de membrii proiectului și se vor organiza și pe viitor, acțiuni de educare, informare și prevenire a dopajului în sport, adresate îndeosebi tinerilor, cu precădere sportivi și practicanți ai sportului recreativ, precum și personalului din anturajul acestora. Scopul declarat al acestor acțiuni îl constituie acela de a avertiza cu privire la pericolele utilizării substanțelor interzise.

În ce privește eradicarea fenomenului de corupție în cadrul activităților sportive, putem relata faptul că Federația Moldovenească de Fotbal în scopul asigurării și monitorizării integrității persoanelor fizice și juridice implicate în sport a înființat Departamentul de integritate a cărei misiune de bază o constituie soluționarea cauzelor de manipulare a rezultatelor meciului, incident sau suspiciune, de ex. neraportarea intenționată a unei abordări de manipulare a meciului și nedenunțarea imediată. Departamentul Integritate este responsabil pentru protecția jocului în conformitate cu Regulamentul Departamentului de integritate și Codul disciplinar. Astfel, odată cu intrarea în vigoare a Codului disciplinar orice persoană care cade sub incidența codului (jucător, antrenor, arbitru, oficial, etc) are obligația de a raporta imediat informația pe care o deține privitor la manipularea rezultatului unui meci, afectarea integrității unui meci, competiții sau pariuri aranjate. Totodată, orice persoană care deține informații privitor la manipularea rezultatului unui meci, afectarea integrității unui meci, competiții sau pariuri aranjate poate raporta sub protecția anonimatului Departamentului integritate (agenților de integritate) la e-mailul integritate@fmf.md. Important de precizat că,

sesizările sunt confidențiale și sunt accesate doar de către agentul de integritate al FMF din cadrul Departamentului de Integritate. În acest context, ar fi de dorit ca toate federațiile sportive din Moldova să reglementeze astfel de departamente, care în colaborare, cu certitudine vor contribui la eradicarea fenomenului de corupție per ansamblu.

În cadrul acestei etape au fost publicate 1 monografie cu titlul “*Diplomația în sport*”, autori- Liliana Budevici-Puiu și Anatolie Budevici-Puiu. Această monografie se concentrează pe interrelațiile dintre sportul internațional și diplomație. Eforturile noastre urmăresc să creeze o mai bună înțelegere a modului în care cele două subiecte sunt interconectate, pentru că atât sportul, cât și diplomația au capacitatea de a influența viața a milioane de oameni de pe întreaga planetă. Cercetarea care a fost întreprinsă pentru această lucrare a identificat, de asemenea, o problemă cheie pentru oamenii de știință și practicanții diplomației sportive în viitor. Există o variație uriașă a standardelor de diplomație sportivă așa cum a fost practică, existând și o divergență și mai mare, în măsura în care acest fenomen a reușit totuși, să atingă obiectivele declarate. Guvernele, federațiile sportive internaționale, organizațiile societății civile, firmele globale și regionale care sponsorizează competiții sportive, inclusiv și firmele internaționale de media ce difuzează sportul, pot învăța unele de la altele nu numai cum să facă ceea ce fac mai bine, ci și cum să se gândească la ceea ce fac dintr-o perspectivă mai critică și mai bine informată. În cel mai rău caz, crizele din sportul internațional pot submina dramatic credibilitatea publică a unui sport și, prin urmare, capacitatea acestuia de a reuni oamenii și de a media diferențele în sens diplomatic.

În cadrul proiectului, ca rezultat al acestuia se află în curs de publicare și cursul universitar „Psihologia managerială și de leadership”, autor Liliana Budevici-Puiu. Acest curs universitar vine să completeze paleta lucrărilor deja publicate și implementate în programele de formare inițială și continuă a managerilor sportivi.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de publicații (obligatoriu)

Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în anul de referință în cadrul proiectului

20.80009.0807.40 ”Concepția integrată a sportului național: buna guvernantă, protejarea minorilor, combaterea dopajului și a corupției”

- Monografie

BUDEVICI-PIUIU, L., BUDEVICI-PIUIU, A. Diplomația în sport (în curs de publicare)

Articole în reviste științifice

- în reviste WoS

BUDEVICI-PIUIU, L., MANOLACHI, V. The Autonomy and Specificity of Sport in a National and European Context. In: Revista Românească pentru Educație Multidimensională, 2022, volume 14, issue 3, p. 457-465. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.3/619>

BUDEVICI-PIUIU, L., MANOLACHI, V. Analytical study on measures for the protection of minors during sports competitions. In: Revista Românească pentru Educație Multidimensională, 2022 (în curs de publicare).

- în alte reviste din străinătate recunoscute

BUDEVICI-PIUIU, L., BUDEVICI-PIUIU, A. Versatility of the sports manager's activity reflected in the professional standards. În: *ACROSS Journal, Health, Sports and Physical Education*, Vol 5, no 4, 2022, ISSN 2602-1463 <http://www.across-journal.com/index.php/across/article/view/89/82>

NASTAS, N., LUNGU, E. Management Consultancy in Sports Activity. In: *ACROSS*, vol. 5, no 4, 2022: Health, Sports and Physical Education, p. 42-45. ISSN 2602-1463 <http://www.across-journal.com/index.php/across/article/view/99/92>

TRBOI, V., NASTAS, N. Bio-psycho-motor aspects of Secondary School students. In: *ACROSS*, vol. 6, nr. 3, Physical Education and Sport, 2022, p. 48-53. ISSN 2602-1463 <http://www.across-journal.com/index.php/across/article/view/144/136>

POPESCU, D.-L., POLEVAIA-SECĂREANU, A., LUNGU, E. Peculiarities of adults` physical recreation through Wushu Martial Arts. In: *ACROSS*, vol. 6, nr. 3, Physical Education and Sport, 2022, p. 21-26. ISSN 2602-1463 <http://www.across-journal.com/index.php/across/article/view/140/132>

NASTAS, N., LUNGU, E. The Importance of Sports Management Consulting. In: *Bulletin of the Transilvania University of Brasov, Series IX: Sciences of Human Kinetics*, vol. 15(64), no 1, 2022, P. 115-122 ISSN 2344-2026 <https://doi.org/10.31926/but.shk.2022.15.64.1.13>

MILEACOVA, E., VAȘCENCO, M., LUNGU, E., DORGAN, V. Concept and efficiency of recreational and healthy swimming for children aged 3-4 years. In: *Sport and Society: Interdisciplinarity Journal of physical Education and Sports*, Volume 22, Issue 1, 2022. 6 p. p-ISSN 1582-2168, e-ISSN 2344-3693 <https://doi.org/10.36836/2022/1/04>

- în reviste din Registrul National al revistelor de profil, categoria B

BUDEVICI-PIUIU, L., CICALA, A. Prevenirea și investigarea corupției în sport prin intermediul măsurilor speciale de investigații = Prevention and investigation of corruption in sport through special investigative measures. In: *Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAIRM: științe juridice*. 2022, nr. 15, pp. 140-151. ISSN 1857-0976. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6826911>

CICALA, A. Realizarea măsurii speciale de investigații ”Controlul transmiterii sau primirii banilor, serviciilor ori altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite” în scopul investigării infracțiunilor de corupție în sport, potrivit legislației Republicii Moldova. În: *Revista Universul Juridic*, nr. 3, 2022, p. 149-158.

- în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

BUDEVICI-PIUIU L., BERZOI R. Dimensiunea normativă a violenței manifestată în competițiile sportive. În: *Sport. Olimpism. Sănătate: Congresul Științific Internațional. Culegere de articole*. (15-17 septembrie 2022). Chișinău: USEFS, 2022, p.17-26. ISBN 978-9975-68-460-6

COJOCARU V., NASTAS A. Protecția copiilor în sport. *Sport. Olimpism. Sănătate: Congresul Științific Internațional. Culegere de articole*. (15-17 septembrie 2022). Chișinău: USEFS, 2022, p.71-76. ISBN 978-9975-68-460-6

NASTAS N., FILIPOV V., LUNGU E. Managing sport for educational development. În: Sport. Olimpism. Sănătate: Congresul Științific Internațional. Culegere de articole. (15-17 septembrie 2022). Chișinău: USEFS, 2022, p.542-548. ISBN 978-9975-68-460-6

Lucrări științifico-metodice și didactice

GLAVAN, B., CICALA, A. Activitatea specială de investigații. Sisteme informaționale. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, 2022. 92 p. ISBN 978-9975-135-55-9

BUDEVICI-PUIU L. Psihologie managerială și de leadership. Curs universitar. (în curs de publicare)

Studiu cu privire la analiza cadrului legal privind protecția minorilor și de contracarare a traficului ilicit al acestora (în curs de publicare Editura Valinex, Chisinau)

7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului

În cercetările efectuate și din lucrările elaborate în cadrul proiectului, monitorizarea și evaluarea impactului socio-economic al noii concepții de formare și dezvoltare a specialistului din domeniu, justifică pe deplin, că activitățile desfășurate în cadrul acestor activități sunt componente esențiale ale unui proces de cercetare științifică eficient, materializat sub forma:

- creșterii numărului de personal de înaltă calificare din domeniul culturii fizice și sportului prin programe de postdoctorat (susținerea publică în anul de referință a tezei de doctor habilitat și înaintarea acesteia la ANACEC în vederea confirmării titlului de doctor habilitat a dnei Liliana Budevici – Puiu);
- creșterii numărului de publicații și articole științifice destinate pentru a contribui la satisfacerea nevoilor științifice specifice identificate la grupul țintă;
- furnizării de informații tuturor persoanelor interesate;
- extinderii colaborării instituției academice de profil cu autoritățile publice, cu organizațiile sportive, cu specialiștii din domeniu și cu sportivii de performanță;
- consolidării capacității științifice în țară și asigurarea, că știința din domeniul culturii fizice și sportului răspunde nevoilor emergente;
- îmbunătățirii bazei științifice a sferei culturii fizice și sportului;
- perfecționării formării profesionale (manageriale și normative) a specialiștilor din domeniu

8. Infrastructura de cercetare utilizată în cadrul proiectului

- colecții, arhive sau date/ baze științifice naționale și internaționale cu referire la problematica abordată
- sisteme informatice și platforme electronice accesate cu ocazia schimbului de idei și a preluării modelelor de bune practice în domeniu (de la Universitatea “Al.I.Cuza” Iași; Universitatea “Dunărea de Jos” Galați; Universitatea din București etc.);
- orice altă infrastructură de cercetare și inovare de natură unică, deschisă utilizatorilor externi, accesată de pe internet.

9. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului (obligatoriu)

Inițiativele de cercetare din cadrul proiectului s-au soldat și cu activități de promovare, cooperare, învățare reciprocă și schimb de experiență la nivel național. Inițiativa a oferit posibilitatea organizațiilor sportive din Republica Moldova, specialiștilor din domeniu, sportivilor de performanță și cadrelor didactice (în special celor care au participat la programe de formare continuă din cadrul USEFS) să colaboreze constructiv în vederea realizării demersului științific, împărtășind și confruntând idei, practici sau metode de lucru, producând astfel rezultate tangibile.

10. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului (obligatoriu)

Activitățile de colaborare la nivel internațional s-au concretizat în principal în rezultate tangibile sub forma unor articole științifice prezentate în cadrul Conferințelor Internaționale din România, precum și prin realizarea unor schimburi de experiență la Universitatea “Al.I.Cuza” din Iași, la Universitatea “Dunărea de Jos” din Galați și Universitatea “Ștefan cel Mare” din Suceava. De asemenea, au fost realizate discuții în cadrul unor reuniuni online organizate în acest sens.

11. Dificultățile în realizarea proiectului

- mobilizarea tuturor instrumentelor și a resurselor alocate pentru a oferi asistență în vederea realizării integrale a rezultatelor științifice planificate;
- resurse financiare insuficiente care au impus o replanificare a activităților și o minimizare a rezultatelor științifice publicate;
- posibilități limitate de deplasare în centre universitare de peste hotare;
- imposibilitatea organizării unor activități suplimentare cu referire la problematica cercetării pentru a suplimenta interviurile cu diferite categorii de respondenți (lipsa resurselor financiare);
- imposibilitatea de a promova rezultatele științifice ale proiectului în emisiuni televizate din lipsă de fonduri.

12. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de prezentări la foruri științifice (comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor, reflectate în p. 6)

Lista forurilor la care au fost prezentate rezultatele obținute în cadrul proiectului de stat (Opțional) se va prezenta separat (conform modelului) pentru:

- Manifestări științifice internaționale (în străinătate)

BUDEVICI-PIIU, Liliana, dr. prof.univ.; **MANOLACHI, Veaceslav**, dr.hab. prof.univ.; 17 th LUMEN International Scientific Conference Rethinking Social Action. Core Values in Practice RSACVP2022 (online conference), Iași, România, 2-4 iunie 2022; The Managerial and Normative Dimension Within the Initial and Continuous Training Programs of the Specialists in the Field of Physical Culture

LUMEN 3rd World Lumen Congress on Multidimensional Education” în perioada 22-26 Noiembrie

2022, <https://youtu.be/aIw3Tn03ozU>

Manifestări științifice internaționale (în Republica Moldova)

BUDEVICI-PIUIU, Liliana, dr. prof.univ.; Interdisciplinaritate și Cooperare în Cercetarea Transfrontalieră: Conferința Internațională de Vară; Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați, România, 2-4 iunie 2022; Un algoritm praxiologic pentru îmbunătățirea eficienței profesionale și a performanței în organizațiile sportive (oral)

TRIBOI, Vasile, dr. prof.univ., **NASTAS, Natalia**, dr. lector univ.; Interdisciplinaritate și Cooperare în Cercetarea Transfrontalieră: Conferința Internațională de Vară; Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați, România, 2-4 iunie 2022; Aspecte bio-psiho-motrice ale elevilor din ciclul gimnazial (oral)

POPESCU, Darius-Liviu, drd., **POLEVAIA-SECĂREANU, Angela**, dr. conf.univ., **LUNGU, Ecaterina**, drd.; Interdisciplinaritate și Cooperare în Cercetarea Transfrontalieră: Conferința Internațională de Vară; Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați, România, 2-4 iunie 2022; Particularități ale recreerii adulților prin arte marțiale Wushu (oral)

BUDEVICI-PIUIU, Liliana, dr. prof.univ.; Sport. Olimpism. Sănătate: Congresul Științific Internațional; Chișinău, USEFS, 15-17 septembrie 2022; Aspecte teoretico-practice privind formarea managerială și juridical a specialiștilor din domeniul educației fizice și sport (prezentare în plen)

BUDEVICI-PIUIU, Liliana, dr. prof.univ., **BERZOI, Ruslan**; Sport. Olimpism. Sănătate: Congresul Științific Internațional; Chișinău, USEFS, 15-17 septembrie 2022; Dimensiunea normativă a violenței manifestată în competițiile sportive (oral)

COJOCARU, Vladlen, dr. lector univ.; **NASTAS, Adrian**, dr. conf.univ.; Sport. Olimpism. Sănătate: Congresul Științific Internațional; Chișinău, USEFS, 15-17 septembrie 2022; Protecția copiilor în sport (oral)

NASTAS, Natalia, dr. conf. univ., **FILIPOV, Valeriu**, dr., **LUNGU, Ecaterina**, drd.; Sport. Olimpism. Sănătate: Congresul Științific Internațional; Chișinău, USEFS, 15-17 septembrie 2022; Managing sport for educational development (oral)

NASTAS, Natalia, dr. conf. univ., **FILIPOV, Valeriu**, dr., **LUNGU, Ecaterina**, drd.; Interdisciplinaritate și cooperare transfrontalieră: Conferința Internațională de Iarnă, 2-4 decembrie 2022; The portfolio – student cognitive competence assessment system (oral)

13. Aprecierea și recunoașterea rezultatelor obținute **în proiect** (premiu, medalii, titluri, alte aprecieri). (Opțional)

Model: Nume, prenume; Distincția; Evenimentul (expoziție, concurs, târg ș.a.)

14. Promovarea rezultatelor cercetărilor obținute **în proiect** în mass-media (Opțional):

➤ Emisiuni radio/TV de popularizare a științei

Model: Nume, prenume / Emisiunea / Subiectul abordat

➤ Articole de popularizare a științei

Model: Nume, prenume / Publicația / Titlul articolului

15. Teze de doctorat / postdoctorat susținute și confirmate în anul 2022 de membrii echipei proiectului

BUDEVICI-PIUIU, Liliana, ”Teoria și praxiologia formării profesionale managerial – normative (inițiale și continue) a specialiștilor din domeniul culturii fizice” / Teză de postdoctorat, consultant științific: Manolachi Veaceslav

16. Materializarea rezultatelor obținute în proiect

Forme de materializare a rezultatelor cercetării în cadrul proiectului pot fi produse, utilaje și servicii noi, documente ale autorităților publice aprobate etc.

17. Informație suplimentară referitor la activitățile membrilor echipei în anul 2022

- **BUDEVICI-PIUIU Liliana** vicepreședinte al comitetului științific al Congresului științific Internațional „Sport, Olimpism. Sănătate”, ediția a VII – a 2022
- **BUDEVICI-PIUIU Anatolie, membru** al comitetului științific al Congresului științific Internațional „Sport, Olimpism. Sănătate”, ediția a VII – a 2022

- Redactor / membru al colegiilor de redacție al revistelor naționale / internaționale Session | Teaching, **BUDEVICI-PIUIU Liliana**. 17 th Lumen International Scientific Conference, RSACVP, 2022, Iasi, Romania, 2-4 Iunie, Sectiunea Education & Sports - moderator

BUDEVICI-PIUIU Liliana Revista teoretico-științifică ”Știința culturii fizice” – redactor-șef adjunct https://scf.usefs.md/consiliul_editorial.php

BUDEVICI-PIUIU Anatolie Revista teoretico-științifică ”Știința culturii fizice” – membru al comitetului științific https://scf.usefs.md/comitetul_stiintific.php

NASTAS Natalia Revista teoretico-științifică ”Știința culturii fizice” – redactor https://scf.usefs.md/consiliul_editorial.php

LUNGU Ecaterina Revista teoretico-științifică ”Știința culturii fizice” – secretar responsabil https://scf.usefs.md/consiliul_editorial.php

LUNGU Ecaterina REd (Research and Education) Journal – recenzent

18. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect (obligatoriu).

În perioada de raportare (2022) s-au efectuat cercetări în cadrul proiectului *Concepția integrată a sportului național: buna guvernare, protejarea minorilor, combaterea dopajului și a corupției instituționale* cu o echipă formată din 7 cadre științifico-didactice (cercetători) dintre care 4 doctori în științe pedagogice. Toate lucrările planificate pentru perioada de referință au fost îndeplinite în volumul preconizat, în termenii stabiliți și la nivel satisfăcător. Finanțarea cercetărilor științifice s-au efectuat din bugetul de stat prin intermediul ANCD și parțial din mijloace speciale. Alocațiile financiare în perioada anului 2022 au constituit **358,3 mii lei**. Rezultatele cercetărilor efectuate s-au concretizat în următoarele: **1 monografie** în țară (Diplomația în sport); **1 curs universitar** (Psihologie managerială și de leadership), **1 studiu analitic** cu privire la analiza cadrului legal privind protecția minorilor și de contracarare a traficului ilicit al acestora. De asemenea, au fost publicate **15 articole științifice și 4 rezumate în culegeri științifice**. Cercetările efectuate

la această etapă a proiectului demonstrează că rezultatele științifice dispun de următoarele caracteristici de bază: au fost selectate din arsenalul de termeni cunoscuți în literatura de specialitate; sunt specifice domeniului cercetare - dezvoltare – inovare, respectiv și domeniului culturii fizice și sportului; reprezintă un progres în procesul de cunoaștere.

During the reporting period (2022), researches were carried out within the project “The integrated concept of national sport: good governance, protection of minors, combating doping and institutional corruption” with a team of 7 scientific-teaching staff (researchers), including 4 PhD in pedagogical sciences. All the works planned for the reference period were completed in the expected volume, terms and at a satisfactory level.

The financing of scientific research was carried out from the state budget through ANCD and partly from special means. The financial allocations during 2022 amounted to 358.3 thousand lei. The results of the carried out research were materialized in the following: 1 monograph in the country (Diplomacy in sport); 1 university course (Managerial and leadership psychology), 1 analytical study regarding the analysis of the legal framework regarding the protection of minors and countering their illicit trafficking, also, 15 scientific articles and 4 abstracts were published in scientific collections. The research carried out at this stage of the project demonstrates that the scientific results have the following basic characteristics: they were selected from the arsenal of terms known in the specialized literature; they are specific to the field of research - development - innovation, respectively also to the field of physical culture and sport; represents a progress in the knowledge process.

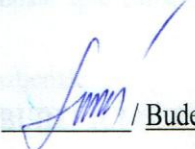
Notă: Rezumatul va fi publicat în acces deschis pe pagina web oficială a ANCD și a AȘM, însoțite de avizul Biroului Secției de Științe a AȘM.

Rapoartele care nu vor conține rezumatele perfectate conform cerințelor nu vor fi audiate.

19. Recomandări, propuneri

- Extinderea colaborării mediul științific cu autoritățile publice și cu organizațiile sportive în ceea ce privește problematica abordată în cercetare.
- Adoptarea și actualizarea cadrului legal național cu privire protejarea minorilor în cadrul competițiilor sportive, inclusiv și a mecanismului său de implementare.
- Dezvoltarea colaborării sustenabile și organizarea de seminarii științifice în comun cu actorii comunității academice de profil, cu entitățile sportive naționale și cu autoritățile din domeniu în vederea stimulării și promovării atitudinii pozitive în ceea ce privește integritatea , evitarea dopajului și a corupției în sport (obiectiv ce va atins de membrii proiectului în anul următor).
- Ajustarea cadrului normativ național în domeniul prevenirii și combaterii dopajului în sport la prevederile noului Cod Mondial Anti-Doping.
- Implementarea politicii de protecție a minorilor în timpul competițiilor sportive, de către toate entitățile sportive din Republica Moldova

- Reglementarea Departamentelor de Integritate la nivelul tuturor organizațiilor sportive din Moldova
- Creșterea numărului de publicații științifice în domeniul de referință.

Conducătorul de proiect / Budevici-Puiu Liliana

Data: 15.11.2022

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în anul de referință în cadrul proiectului din Programul de Stat**

**”Concepția integrată a sportului național: buna guvernantă, protejarea minorilor, combaterea
dopajului și a corupției” cu cifrul nr. 20.800009.0807.40**

1. Monografii (recomandate spre editare de consiliul științific/senatul organizației din domeniile cercetării și inovării)

1.2. monografii naționale

BUDEVICI-PIUIU, L., BUDEVICI-PIUIU, A. Diplomația în sport (în curs de publicare)

4. Articole în reviste științifice

4.1. în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS (cu indicarea factorului de impact IF)

BUDEVICI-PIUIU, L., MANOLACHI, V. The Autonomy and Specificity of Sport in a National and European Context. In: Revista Românească pentru Educație Multidimensională, 2022, volume 14, issue 3, p. 457-465. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.3/619>

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

BUDEVICI-PIUIU, L., BUDEVICI-PIUIU, A. Versatility of the sports manager’s activity reflected in the professional standards. În: ACROSS Journal, Health, Sports and Physical Education, Vol 5, no 4, 2022, ISSN 2602-1463 <http://www.across-journal.com/index.php/across/article/view/89/82>

NASTAS, N., LUNGU, E. Management Consultancy in Sports Activity. In: ACROSS, vol. 5, no 4, 2022: Health, Sports and Physical Education, p. 42-45. ISSN 2602-1463 <http://www.across-journal.com/index.php/across/article/view/99/92>

TRBOI, V., NASTAS, N. Bio-psycho-motor aspects of Secondary School students. In: ACROSS, vol. 6, nr. 3, Physical Education and Sport, 2022, p. 48-53. ISSN 2602-1463 <http://www.across-journal.com/index.php/across/article/view/144/136>

POPESCU, D.-L., POLEVAIA-SECĂREANU, A., LUNGU, E. Peculiarities of adults` physical recreation through Wushu Martial Arts. In: ACROSS, vol. 6, nr. 3, Physical Education and Sport, 2022, p. 21-26. ISSN 2602-1463 <http://www.across-journal.com/index.php/across/article/view/140/132>

NASTAS, N., LUNGU, E. The Importance of Sports Management Consulting. In: Bulletin of the Transilvania University of Brasov, Series IX: Sciences of Human Kinetics, vol. 15(64), no 1, 2022, P. 115-122 ISSN 2344-2026 <https://doi.org/10.31926/but.shk.2022.15.64.1.13>

MILEACOVA, E., VAȘCENCO, M., LUNGU, E., DORGAN, V. Concept and efficiency of recreational and healthy swimming for children aged 3-4 years. In: Sport and Society: Interdisciplinarity Journal of physical Education and Sports, Volume 22, Issue 1, 2022. 6 p. p-ISSN 1582-2168, e-ISSN 2344-3693 <https://doi.org/10.36836/2022/1/04>

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

BUDEVICI-PIIU, L., CICALA, A. Prevenirea și investigarea corupției în sport prin intermediul măsurilor speciale de investigații = Prevention and investigation of corruption in sport through special investigative measures. In: Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAIRM: științe juridice. 2022, nr. 15, pp. 140-151. ISSN 1857-0976. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6826911>

CICALA, A. Realizarea măsurii speciale de investigații ”Controlul transmiterii sau primirii banilor, serviciilor ori altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite” în scopul investigării infracțiunilor de corupție în sport, potrivit legislației Republicii Moldova. În: Revista Universul Juridic, nr. 3, 2022, p. 149-158.

6. Articole în materiale ale conferințelor științifice

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

BUDEVICI-PIIU L., BERZOI R. Dimensiunea normativă a violenței manifestată în competițiile sportive. În: Sport. Olimpism. Sănătate: Congresul Științific Internațional. Culegere de articole. (15-17 septembrie 2022). Chișinău: USEFS, 2022, p.17-26. ISBN 978-9975-68-460-6

COJOCARU V., NASTAS A. Protecția copiilor în sport. Sport. Olimpism. Sănătate: Congresul Științific Internațional. Culegere de articole. (15-17 septembrie 2022). Chișinău: USEFS, 2022, p.71-76. ISBN 978-9975-68-460-6

NASTAS N., FILIPOV V., LUNGU E. Managing sport for educational development. În: Sport. Olimpism. Sănătate: Congresul Științific Internațional. Culegere de articole. (15-17 septembrie 2022). Chișinău: USEFS, 2022, p.542-548. ISBN 978-9975-68-460-6

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

10.3. alte lucrări științifico-metodice și didactice

GLAVAN, B., CICALA, A. Activitatea specială de investigații. Sisteme informaționale. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, 2022. 92 p. ISBN 978-9975-135-55-9

BUDEVICI-PIIU L. Psihologie managerială și de leadership. Curs universitar. (în curs de publicare)

Studiu cu privire la analiza cadrului legal privind protecția minorilor și de contracarare a traficului ilicit al acestora (în curs de publicare)

Anexa 1B

Executarea devizului de cheltuieli, conform anexe nr. 2.3 din contractul de finanțare
(la data raportării)

Cifrul proiectului: 20.800009.0807.40

Denumirea	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Remunerarea muncii angajaților conform statelor	211180	279,6		279,6
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	212100	67,1		67,1
Prime de asigurare obligatorie de asistenta medicală achitate de angajator și angajați pe teritoriul țării	212210			
Deplasări în interes de serviciu peste hotare	222720			
Servicii editoriale	222910	11,6		11,6
Servicii de cercetări științifice	222930			
Servicii neatribuite altor aliniate	222990			
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizite de birou	316110			
Procurarea activelor nemateriale	317110			
Procurarea pieselor de schimb	332110			
Procurarea medicamentelor și materialelor sanitare	334110			
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizitelor de birou	336110			
Total		358,3		358,3

Notă: În tabel se prezintă doar categoriile de cheltuieli din contract ce sunt în execuție și modificările aprobate (după caz)

Conducătorul organizației Manolachi Veaceslav

Contabil șef Popov, Margareta

Conducătorul de proiect Budevici-Puiu Liliana

Data: 15.11.2022

Componența echipei proiectului

Cifrul proiectului 20.800009.0807.40

Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului)						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Budevici-Puiu Liliana	1969	dr. ped.	0.5	02.01.2022	
2.	Budevici-Puiu Anatol	1958	dr. istorie.	0.5	02.01.2022	
3.	Cicala Alexandru	1987	dr. drept	0.5	02.01.2022	
4.	Cojocaru Vladlen	1983	dr. drept	0.5	02.01.2022	
5.	Lungu Ecaterina	1981		0.5	02.01.2022	
6.	Nastas Natalia	1983	dr. șt. educ.	0.5	02.01.2022	
7.	Ignat Inna	1987		0.5	02.01.2022	
TOTAL :				3.5		

Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor conform contractului de finanțare

Modificări în componența echipei pe parcursul anului 2022					
Nr	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					

Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor la data raportării

Conducătorul organizației / Manolachi VeaceslavContabil șef / Popov MargaretaConducătorul de proiect / Budevici-Puiu Liliana

Data: 15.11.2022

Liliana Budevici-Puiu

Anatolie Budevici-Puiu

DIPLOMAȚIA ÎN SPORT

Monografie

Sportivii înșiși sunt adesea considerați „ambasadori” ai unui anumit stat-Moldova

2022